

А. П. Горбата,
 доктор філософії (PhD), головний спеціаліст відділу адміністрування електронного документообігу та контролю виконання документів Управління адміністрування електронного документообігу та зовнішніх комунікацій,
 Державна служба України з безпеки на транспорті
 ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-6576-8925>
 О. С. Савченко,
 аспірант спеціальності "Публічне управління та адміністрування",
 Державний університет "Київський авіаційний інститут"
 ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-9800-4962>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.6.391

УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПАРТИСИПАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

L. Horbata,
 Doctor of Philosophy (PhD), Chief Specialist of the Department of Electronic Document Management and Control over the Execution of Documents, Department of Electronic Document Management and External Communications, State Service of Ukraine for Transport Safety
 O. Savchenko,
 Postgraduate student in Public Management and Administration,
 State University "Kyiv Aviation Institute"

PUBLIC PARTICIPATION IN THE DEVELOPMENT OF GREEN ENERGY AS A TOOL OF PARTICIPATORY GOVERNANCE

У статті досліджено сутність та роль участі громадськості у розвитку зеленої енергетики як важливого інструменту партисипативного управління у сфері публічного управління. У сучасних умовах демократизації управлінських процесів участь громадськості виступає одним із ключових механізмів забезпечення прозорості, підзвітності органів влади та підвищення ефективності прийняття управлінських рішень у сфері енергетики.

Розкрито теоретичні підходи до визначення категорії "участь громадськості" в контексті публічного управління та її значення для розвитку зеленої енергетики. Проаналізовано основні форми та механізми залучення громадян до процесів планування, впровадження та контролю проєктів у сфері відновлюваних джерел енергії. Особливу увагу приділено інструментам громадських консультацій, публічних обговорень, енергетичних кооперативів (спілок), місцевих ініціатив та партнерств між органами публічної влади, бізнесом і громадянським суспільством.

Обґрунтовано, що залучення громадськості сприяє підвищенню рівня суспільної підтримки проєктів зеленої енергетики, формуванню енергетичної свідомості населення, а також мінімізації соціальних конфліктів під час реалізації енергетичних проєктів. Доведено, що партисипативні механізми управління дозволяють враховувати інтереси різних зацікавлених сторін, підвищують якість управлінських рішень та сприяють більш ефективному впровадженню політики енергетичного переходу.

Визначено основні напрями вдосконалення механізмів участі громадськості у розвитку зеленої енергетики, зокрема через розширення інституційних можливостей територіальних громад, розвиток інструментів електронної демократії, підтримку громадських енергетичних ініціатив та посилення комунікації між органами публічної влади та громадськістю.

The article explores the essence and role of public participation in the development of green energy as an important tool of participatory governance in the field of public administration. The relevance of the study is determined by the need to ensure sustainable energy development and the transition to environmentally friendly energy sources, which requires the active involvement of citizens, local communities and civil society institutions in decision-making processes. In modern conditions of democratization of administrative processes, public participation is one of the key mechanisms for ensuring transparency, accountability of authorities and increasing the efficiency of managerial decision-making in the energy sector.

The article reveals theoretical approaches to defining the category of "public participation" in the context of public administration and determines its role in strengthening democratic governance and improving the effectiveness of public policy in the energy sector. The main forms and mechanisms of involving citizens in the processes of planning, implementation and control of projects in the field of renewable energy sources are analyzed. Particular attention is paid to such instruments as public consultations, public discussions, participatory planning, energy cooperatives, local initiatives and partnerships between public authorities, business structures and civil society organizations.

It is substantiated that public involvement contributes to increasing the level of public support for green energy projects, strengthening social responsibility, forming energy awareness of the population and promoting the development of local energy initiatives. In addition, active interaction between authorities and citizens helps minimize social conflicts and improve the legitimacy of managerial decisions in the field of energy policy. It has been proven that participatory governance mechanisms allow taking into account the interests of various stakeholders, improve the quality of governance decisions and contribute to more effective implementation of energy transition policies.

The main directions for improving mechanisms for public participation in the development of green energy have been identified, in particular through expanding the institutional capabilities of territorial communities, developing e-democracy tools, supporting public energy initiatives, strengthening communication between public authorities and the public, and promoting greater transparency in the implementation of renewable energy projects.

Ключові слова: участь громадськості, партисипативне управління, зелена енергетика, відновлювані джерела енергії, енергетична політика, екологічна безпека, громадські ініціативи, енергетичний перехід, сталий розвиток, територіальні громади.

Keywords: public participation, participatory governance, green energy, renewable energy sources, energy policy, environmental security, public initiatives, energy transition, sustainable development, territorial communities.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах глобальних кліматичних змін, енергетичної трансформації та необхідності забезпечення сталого розвитку особливої актуальності набуває розвиток зеленої енергетики як одного з ключових напрямів державної енергетичної політики. Перехід до використання відновлюваних джерел енергії розглядається не лише як технологічний або економічний про-

цес, але й як складна управлінська система, що потребує ефективної взаємодії органів публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства. У цьому контексті важливого значення набуває участь громадськості у процесах формування та реалізації політики розвитку зеленої енергетики, що виступає важливим інструментом партисипативного управління.

Попри зростання уваги до питань розвитку відновлюваної енергетики, у практиці публічного управління все ще існують проблеми недостатнього залучення громадян до прийняття управлінських

рішень у сфері енергетичної політики, обмеженості інституційних механізмів участі громадськості, а також недостатнього рівня поінформованості населення щодо можливостей участі у розвитку енергетичних ініціатив. Відсутність ефективних механізмів взаємодії між органами публічної влади та громадськістю може призводити до зниження рівня суспільної підтримки енергетичних проєктів, виникнення соціальних конфліктів та уповільнення процесів енергетичного переходу.

З огляду на це, постає потреба у науковому осмисленні ролі та значення участі громадськості у розвитку зеленої енергетики, визначенні ефективних форм і механізмів залучення громадян до управлінських процесів, а також удосконаленні інструментів партисипативного управління у сфері публічного управління. Розв'язання зазначеної проблеми має важливе наукове та практичне значення, оскільки сприятиме підвищенню ефективності публічного управління у сфері енергетики, формуванню енергетично відповідального суспільства та забезпеченню сталого розвитку держави.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Увага наукової та експертної спільноти до проблеми участі громадськості у розвитку зеленої енергетики поступово зростає, що відображається у збільшенні кількості прикладних і теоретичних досліджень. Дослідження Лещух І. підкреслює роль органів місцевого самоврядування як ключових стейкхолдерів "зеленого" переходу бізнесу та необхідність партнерської взаємодії з громадськістю для ефективного впровадження енергетичних проєктів [4]. Чічуа М. акцентує увагу на значенні участі громадськості у процесах прийняття екологічних рішень у Грузії, що сприяє підвищенню легітимності рішень та соціальної підтримки ініціатив сталого розвитку [12]. Вострякова В. висвітлює роль енергетичних кооперативів як механізму залучення громадян до виробництва відновлюваної енергії та підвищення енергетичної автономії громад [1]. Дослідження Гриценка А.А. та Липова В. показує, що інклюзивний підхід у функціонуванні локальних мікромереж REG забезпечує врахування інтересів різних зацікавлених сторін та підвищує ефективність управлінських рішень [2].

Ці та інші дослідження свідчать про розвиток наукової уваги до інтеграції громадської участі, локальних енергетичних кооперативів та інклюзивних підходів у процеси управління зеленою енергетикою. Однак, питання використання участі громадськості як інструменту партисипативного управління у сфері розвитку зеленої енергетики потребує подальшого теоретичного осмислення та узагальнення, зокрема в контексті удосконалення механізмів публічного управління та впровадження інноваційних форм громадської участі.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є дослідження ролі та значення участі громадськості у розвитку зеленої енергетики як інструменту партисипативного управління у сфері публічного управління, а також визначення основ-

них механізмів і форм залучення громадян до процесів формування та реалізації енергетичної політики.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується посиленням уваги до проблем енергетичної безпеки, зміни клімату та необхідності переходу до сталих моделей економічного розвитку. У цьому контексті важливого значення набуває розвиток зеленої енергетики, яка передбачає використання відновлюваних джерел енергії, зокрема сонячної, вітрової, гідроенергії, біоенергетики та інших екологічно безпечних технологій. Разом із технологічними та економічними аспектами розвитку цієї галузі важливою складовою стає ефективна система публічного управління, що базується на принципах відкритості, прозорості та участі громадськості у прийнятті управлінських рішень.

У сучасній теорії публічного управління участь громадськості розглядається як один із ключових елементів партисипативного управління. Партисипативне управління передбачає активне залучення громадян, громадських організацій, місцевих спільнот та інших зацікавлених сторін до процесів формування, реалізації та оцінювання публічної політики. Такий підхід сприяє підвищенню легітимності управлінських рішень, забезпечує врахування інтересів різних соціальних груп та сприяє більш ефективному використанню ресурсів.

Публічне управління у сфері альтернативних джерел енергії передбачає: розроблення загальнодержавних, галузевих та місцевих програм у сфері альтернативних джерел енергії, а також їх наукове, науково-технічне та фінансово-економічне супроводження, розробку і виконання завдань відповідних загальнодержавних цільових наукових та науково-технічних програм; розроблення та прийняття органами виконавчої влади в межах їх компетенції нормативно-правових актів, державних норм, правил, методичних документів щодо використання альтернативних джерел енергії та підтвердження походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії; координацію та узгодження галузевих і місцевих програм у сфері альтернативних джерел енергії із загальнодержавними програмами; здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства у сфері альтернативних джерел енергії та за виконанням загальнодержавних програм у цій сфері [7].

На сьогодні органами виконавчої влади, що реалізують державну політику в галузі альтернативних джерел енергії та здійснюють управління нею є: Міністерство енергетики України, Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України, Міністерство розвитку громад та територій України, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, які здійснюють розробку, координацію та впровадження стратегій, програм і нормативно-правових актів, спрямованих на розвиток зеленої енергії.

Зокрема, відповідно до покладених завдань, органи виконавчої влади забезпечують інформування громадськості про формування та реалізацію державної політики з питань, що належать до їх компетенції, надають роз'яснення щодо реалізації державної політики з питань, що належать до компетенції органів виконавчої влади, здійснюють співпрацю з інститутами громадянського суспільства, забезпечують участь громадськості у формуванні та реалізації державної політики з питань, що належать до компетенції органів виконавчої влади. Забезпечують в межах повноважень, передбачених законом, залучення громадян до участі в управлінні державними справами, ефективну взаємодію з інститутами громадянського суспільства, здійснення громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади, врахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики з питань, що належать до компетенції органів виконавчої влади; сприяють роботі громадських організацій з контролю в зазначеній сфері.

Існує низка стратегічних документів, якими керуються органи публічної влади у реалізації політики щодо розвитку зеленої енергетики. Вони визначають стратегічні орієнтири, цілі та напрямки дій держави щодо їх досягнення, враховуючи принципи сталого розвитку та євроінтеграційні наміри України.

Центральні та місцеві органи виконавчої влади, а також органи місцевого самоврядування під час розробки програм розвитку зеленої енергетики, альтернативних джерел енергії, енергоефективності та енергозбереження залучають громадськість до їх підготовки шляхом оприлюднення проєктів екологічних програм для їх вивчення громадянами, підготовки громадськістю зауважень та пропозицій щодо запропонованих проєктів, проведення публічних слухань програм.

Партисипативний підхід передбачає, що представники органів публічної влади, використовуючи спеціальні інструменти, створюють можливості для людей долучатися до важливих рішень, а самі громадяни — активно та відповідально використовують ці можливості.

Ефективність публічного управління зеленою енергетикою із залученням громадськості проявляється неоднозначно та значною мірою залежить від рівня інституційного розвитку, ресурсної забезпеченості та впливу кризових чинників. Поширення енергетичних кооперативів в Україні супроводжується зростанням виробництва і споживання енергії з відновлюваних джерел після 2014 р., що свідчить про посилення ролі громадських ініціатив у формуванні децентралізованих моделей енергетичного розвитку, хоча прямий причинно-наслідковий зв'язок між цими процесами складно відокремити від ширших політичних і економічних трансформацій. Демократичні принципи функціонування кооперативів, зокрема правило "один член — один голос", формують інституційні передумови для змістовної участі громадян у прийнятті енергетичних рішень [8].

З огляду на викладене вище, участь громадськості у розвитку зеленої енергетики може здійснюватися через різноманітні форми та механізми. До найбільш поширених належать громадські консультації, публічні слухання, громадські обговорення проєктів, участь громадських організацій у розробленні програм і стратегій

енергетичного розвитку, а також діяльність енергетичних кооперативів та місцевих енергетичних ініціатив. Завдяки таким механізмам громадяни отримують можливість впливати на процес прийняття управлінських рішень, висловлювати власні пропозиції та брати участь у реалізації енергетичних проєктів на місцевому рівні.

Наприклад, громадська організація "Екоклуб" — громадська організація в Рівному, що працює 20 років задля збереження довкілля, з них понад 10 — у сфері енергозбереження, прагне творити безпечне довкілля, впливаючи на місцеву політику і посилюючи спільноти. Учасники громадської організації займаються просуванням передових рішень в сфері енергоефективності та відновлювальних джерел енергії, а представники "Екоклубу" входять до складу ради Української кліматичної мережі [9].

В свою чергу, громадська спілка "Українська вітроенергетична асоціація" є найбільшою професійною асоціацією в галузі відновлюваної енергетики України і головною платформою комунікації та співробітництва для широкомасштабного впровадження вітроенергетичних технологій, просування "зеленої" трансформації всієї енергетичної системи України та її післявоєнного відновлення на основі чистих джерел енергії та сталого розвитку [6].

Також представники зазначених громадських організацій України спільно сформулювали принципи "зеленої" відбудови як основу для проєктів з відновлення України. Платформою для обговорення актуальних проблем енергетичної стійкості та можливостей для українських громад став захід, організований ГО "Екодія". Було представлено результати двох досліджень. Перше — про перспективи відновлюваної енергетики в Україні, підготовлене командою DIW Econ. Дослідження показало, що перехід на відновлювані джерела енергії не тільки відповідає вимогам сталого розвитку, але й може стати найефективнішим шляхом відновлення енергосистеми після війни [6]. Однак для цього необхідно подолати низку перешкод, зокрема, створити стабільну регуляторну базу та покращити процес підключення до електромереж.

Інше дослідження — щодо розвитку енергетичних спільнот в Україні, підготовлене Німецьким енергетичним агентством (dena). Енергетичні спільноти — це ініціативи, де місцеві жителі, ОСББ, бізнеси та органи місцевого самоврядування об'єднуються для спільного використання енергії з відновлюваних джерел енергії (сонячні та вітрові електростанції, стала біоенергетика тощо). Дослідження показало, що попри великий потенціал енергетичних спільнот, рівень обізнаності про них серед українців все ще залишається низьким — лише 40% опитаних чули про такі ініціативи. Проте після пояснень понад 80% зацікавилися і готові підтримати створення таких спільнот у своїх територіальних громадах [13].

Варто зазначити, що розвиток зеленої енергетики та демократизація публічного управління підкреслюють важливість залучення громадян до процесів енергетичного переходу та формування енергетичних спільнот як інструменту партисипативного управління. Активна участь громадськості сприяє розвитку розподіленої генерації, виробництву "зеленої" енергії на місцевому

Таблиця 1. Основні форми участі громадськості у розвитку зеленої енергетики

Форма участі громадськості	Зміст та характеристика	Результат для публічного управління
Громадські консультації	Проведення консультацій органами публічної влади з громадськістю щодо планування та реалізації енергетичних програм і стратегій	Підвищення прозорості прийняття управлінських рішень
Публічні обговорення та громадські слухання	Організація відкритих обговорень проєктів будівництва або впровадження об'єктів відновлюваної енергетики	Врахування інтересів територіальних громад
Діяльність інститутів громадянського суспільства	Участь інститутів громадянського суспільства у формуванні енергетичної політики, моніторингу та контролі реалізації проєктів	Посилення громадського контролю
Енергетичні кооперативи (спілки)	Створення об'єднань громадян для спільного виробництва та використання енергії з відновлюваних джерел	Підвищення енергетичної незалежності територіальних громад
Місцеві ініціативи та партнерства (в т.ч. міжнародні)	Співпраця органів публічної влади, бізнесу та громади у реалізації енергетичних проєктів	Розвиток місцевої економіки, забезпечення стійкості територіальних громад
Інструменти електронної демократії	Онлайн-консультації, електронні петиції, цифрові платформи партисипації	Розширення можливостей громадської участі

Джерело: сформовано авторами на основі узагальнення наукових підходів.

рівні, підвищенню енергетичної безпеки територіальних громад та подоланню енергетичної бідності (Таблиця 1).

Особлива увага приділяється організаційним і економічним аспектам функціонування енергетичних спільнот, зокрема розробці ефективних бізнес-моделей, планів дій для створення локальних енергетичних ініціатив та заснуванню енергетичних кооперативів (спілок) як однієї з ключових форм участі громадськості у сфері відновлюваної енергетики. Такий підхід дозволяє враховувати інтереси різних зацікавлених сторін, забезпечувати прозорість управлінських процесів і підвищувати соціальну підтримку енергетичних проєктів.

Використання кращих практик Європейського Союзу демонструє ефективність залучення громадян до управлінських процесів у сфері зеленої енергетики та створення умов для сталого розвитку територіальних громад. Практичні інструменти громадської участі, такі як кооперативи (спілки), локальні ініціативи та партнерства між органами публічної влади, бізнесом і громадськістю, сприяють підвищенню енергетичної свідомості населення, мінімізації соціальних конфліктів і забезпечують більш ефективну реалізацію політики енергетичного переходу на національному рівні [11].

Особливого значення набуває участь територіальних громад у процесі впровадження проєктів відновлюваної енергетики. Практика багатьох країн свідчить, що саме активна участь громадян у плануванні та реалізації енергетичних ініціатив сприяє підвищенню рівня суспільної підтримки таких проєктів, зменшенню соціальної напруги та формуванню відповідального ставлення до використання енергетичних ресурсів. У цьому контексті важливу роль відіграють органи місцевого само-

врядування, які виступають посередниками між державою, бізнесом і громадою та забезпечують організацію процесів громадської участі.

Важливим інструментом залучення громадян до розвитку зеленої енергетики є також механізми електронної демократії. Використання цифрових платформ, електронних консультацій, онлайн-обговорень та інших інструментів електронної участі дозволяє розширити можливості взаємодії між органами публічної влади та громадськістю, забезпечити доступність інформації про енергетичні проєкти та підвищити рівень прозорості управлінських процесів.

Наприклад, використання цифрових платформ у діяльності енергетичних кооперативів (спілок) розширює можливості управління локальними енергетичними системами, сприяє диверсифікації джерел енергії для територіальних громад і підвищує ефективність використання обладнання [14]. Такі моделі створюють альтернативу традиційним тарифним і платіжним механізмам, підтримуючи процес демократизації енергетичного сектору через розподілену власність і участь громадян у контролі за енергетичними ресурсами. Спрощення доступу до фінансування та оптимізація реалізації проєктів підсилюють стійкість [3] механізмів громадської участі, хоча кількісне вимірювання їхнього впливу на розвиток енергетичної системи поки що залишається обмеженим.

Енергетичні спільноти поступово формують важливий сегмент енергетичних ринків, сприяючи скороченню втрат під час передачі електроенергії, підвищенню гнучкості ринку та залученню приватного капіталу до розвитку відновлюваної енергетики. Прикладом практичної реалізації громадянських ініціатив є кооператив "Сонячне місто" із сонячною електростанцією потужністю 300 кВт,

що демонструє можливість розвитку інфраструктури, керованої територіальною громадою [10]. Водночас поширення подібних практик стримується правовими та фінансовими бар'єрами, які обмежують масштабування таких моделей попри їхню технічну доцільність.

Якість участі громадськості у формуванні енергетичної та екологічної політики залишається нерівномірною, що свідчить про низький рівень екологічної безпеки. Наприклад, у західному макрорегіоні України лише 31,8 % територіальних громад мають затверджені програми підтримки бізнесу, з яких приблизно третина містить екологічні складові [5]. Це свідчить про недостатній рівень інтеграції зелених пріоритетів у місцеву політику. Майже третина громад відзначає слабку або відсутню координацію між зацікавленими сторонами, а 14 % не можуть оцінити її рівень, що вказує на формальний характер взаємодії між учасниками процесу. Лише 27,1 % респондентів підтверджують наявність середнього або великого бізнесу, який активно впроваджує екологічні практики [5].

Водночас у практиці публічного управління існує низка викликів, що обмежують ефективність участі громадськості у розвитку зеленої енергетики. До них належать недостатній рівень інституційного забезпечення механізмів громадської участі, обмеженість фінансових та організаційних ресурсів територіальних громад, низький рівень поінформованості населення щодо можливостей участі у реалізації енергетичних проєктів, а також недостатній рівень довіри між громадськістю та органами публічної влади.

З метою підвищення ефективності партисипативного управління у сфері розвитку зеленої енергетики доцільно впроваджувати комплекс заходів, спрямованих на удосконалення механізмів взаємодії між органами публічної влади та громадськістю. Зокрема, важливими напрямками є розширення можливостей участі громадян у процесах прийняття управлінських рішень, розвиток громадських енергетичних ініціатив, підтримка енергетичних кооперативів (спілок), підвищення рівня обізнаності населення щодо переваг відновлюваної енергетики та активне використання інструментів електронної демократії.

Загалом вплив громадської участі на досягнення цілей енергетичного переходу має виразну контекстуальну залежність. Кооперативні та громадські ініціативи відкривають домогосподарствам і територіальним громадам доступ до використання відновлюваних джерел енергії, який у централізованих системах часто залишається обмеженим, тим самим підтримуючи процеси децентралізації енергетики. Водночас більшу активність у впровадженні таких практик демонструють великі міські територіальні громади, що відображає нерівність ресурсів та інституційної спроможності між різними типами територій. Домінування органів місцевого самоврядування у розподілі управлінських функцій у поєднанні з допоміжною роллю громадських організацій може створювати інституційні дисбаланси, за яких реальний вплив громадян на результати енергетичної політики залишається обмеженим.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Тож участь громадськості виступає важливим елементом сучасної системи публічного управління та ефек-

тивним механізмом реалізації принципів партисипативного управління у сфері розвитку зеленої енергетики. Залучення громадян, громадських організацій та місцевих спільнот сприяє підвищенню прозорості управлінських процесів, формуванню суспільної підтримки енергетичних проєктів, зростанню рівня довіри до органів публічної влади та більш ефективному впровадженню політики енергетичного переходу.

До основних форм і механізмів громадської участі належать громадські консультації, публічні обговорення, діяльність громадських організацій, розвиток енергетичних кооперативів (спілок), а також застосування інструментів електронної демократії. Активна участь територіальних громад у плануванні та реалізації енергетичних ініціатив сприяє підвищенню ефективності проєктів, зменшенню соціальних конфліктів та формуванню відповідального ставлення до використання енергетичних ресурсів.

Водночас ефективність участі громадськості значною мірою залежить від інституційного забезпечення партисипативних механізмів, розвитку партнерства між органами публічної влади, бізнесом і громадянським суспільством, а також від рівня поінформованості населення щодо можливостей впливу на прийняття управлінських рішень. Системне впровадження цих підходів створює передумови для сталого розвитку зеленої енергетики та посилення демократичності процесів публічного управління.

Перспективи подальших наукових досліджень у цьому напрямі полягають у поглибленому аналізі практичного досвіду залучення громадськості до розвитку зеленої енергетики на національному та місцевому рівнях, дослідженні ефективності сучасних інструментів електронної демократії у процесах енергетичного управління, а також у розробленні нових механізмів взаємодії між органами публічної влади та громадськістю з метою підвищення ефективності реалізації політики сталого енергетичного розвитку.

Література:

1. Вострякова В. І. Енергетичні кооперативи як механізм забезпечення сталого енергетичного розвитку громад. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-66> URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1669> (дата звернення: 05.03.2026).
2. Грищенко А. А., Липов В. В. Організаційні принципи функціонування REG MICROGRIDS. Відновлювана енергетика. № 3(78), 2024. С. 6—16. DOI: [https://doi.org/10.36296/1819-8058.2024.3\(78\).6-16](https://doi.org/10.36296/1819-8058.2024.3(78).6-16)
3. Грищенко І. М., Горбата Л. П. Територіальні громади: механізми забезпечення стійкості: монографія. Київ: НУБіП України, 2024. 344 с. URL: <https://dglb.nubip.edu.ua/items/22dfbd9c-3afc-43d1-866c-b13b8cfb1626> (дата звернення: 04.03.2026).
4. Лещух І. В. Органи місцевого самоврядування як стейкхолдери "зеленого" переходу бізнесу: досвід Західного макрорегіону України. Економіка України. 2026. Т. 69, № 1(770). С. 86–102. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2026.01.086> URL: <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economyukr/article/view/2026-01-5> (дата звернення: 04.03.2026).

5. Лещух І. В., Патицька Х. О., Башинська Ю. І., Нестор О. Ю., Сороковий Д. О. Виклики та пріоритети управління економікою територіальних громад Західного макрорегіону України на засадах "зеленого" переходу: науково-аналітична доповідь. ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України". Львів, 2025. 89 с. (Серія "Проблеми регіонального розвитку"). URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20250036.pdf> (дата звернення: 05.03.2026).

6. Повоєнна зелена відбудова України: Процеси, зацікавлені сторони, участь громадськості. Аналітичний звіт січень-лютий 2024 року. URL: <https://rac.org.ua/wp-content/uploads/2024/05/racse-post-war-green-reconstruction-of-ukraine-ukr.pdf> (дата звернення: 05.03.2026).

7. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20.02.2003 № 555-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15#Text> (дата звернення: 05.03.2026).

8. Про кооперацію: Закон України від 10 липня 2003 року № 1087-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15#Text> (дата звернення: 05.03.2026).

9. Сайт ГО "Еко клуб". URL: <https://ecoclub-rivne.org/pro-nas> (дата звернення: 05.03.2026).

10. Сонячне місто. Славутич: вебресурс. URL: <https://solartown.com.ua/about> (дата звернення: 05.03.2026).

11. Створення спільнот "зеленої" енергетики в Україні: практичний посібник / за ред.: В. І. Вострякової, О. О. Рубаненко. Вінниця: "Нілан-ЛТД", 2023. 108 с., іл. URL: https://ua.boell.org/sites/default/files/2024-05/sinerhiya-posibnik-elekt_21.05.2024.pdf (дата звернення: 05.03.2026).

12. Чічуа М. Роль і важливість участі громадськості в процесі прийняття екологічних рішень в Грузії. Науково-теоретичний альманах Грани. № 26 (2), 2023, С. 55—60. DOI: <https://doi.org/10.15421/172327>

13. Як енергетичні спільноти можуть стати важливим інструментом відновлення України? URL: <https://ecoaction.org.ua/enerhospilnoty-instrumentom-vidnovlennia-ukrainy.html> (дата звернення: 05.03.2026).

14. Gryshchenko, I., Horbata, L., Shcherbak, V., Kozlov, A., Prydetkevych, S. (2025). Promoting sustainable growth of local communities amidst the transformation of an open society. *International Journal of Ecosystems and Ecology Science (IJEES)*. Vol. 15 (1): 87-96. DOI: <https://doi.org/10.31407/ijeess15.1>

References

1. Vostriakova, V.I. (2022), "Energy cooperatives as a mechanism for ensuring sustainable energy development of communities", *Ekonomika ta suspilstvo*, [Online], vol. 42, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1669> (Accessed 05 March 2026).

2. Hrytsenko, A.A., and Lypov, V.V. (2024), "Organizational principles of functioning of REG MICROGRIDS", *Vidnovliuvana enerhetyka*, [Online], vol. 3 (78), pp. 6—16, available at: [https://doi.org/10.36296/1819-8058.2024.3\(78\).6-16](https://doi.org/10.36296/1819-8058.2024.3(78).6-16)

3. Gryshchenko, I.M., and Gorbata, L.P. (2024), *Terytorialni hromady: mekhanizmy zabezpechennia stiikosti* [Territorial communities: mechanisms for ensuring sustainability], NUBiP Ukraine, Kyiv, Ukraine, available at:

<https://dglb.nubip.edu.ua/items/22dfbd9c-3afc-43d1-866c-b13b8cfb1626> (Accessed 04 March 2026).

4. Leshchukh, I. V. (2026), "Local governments as stakeholders of the "green" business transition: experience of the Western macroregion of Ukraine", *Ekonomika Ukrainy*, [Online], vol. 69, no. 1 (770), pp. 86—102, available at: <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economyukr/article/view/2026-01-5> (Accessed 04 March 2026).

5. Leshchukh, I. V., Patytska, Kh. O., Bashynska, Yu. I., Nestor, O. Yu., and Sorokovy, D.O. (2025), "Challenges and priorities of managing the economy of territorial communities of the Western macroregion of Ukraine on the principles of the "green" transition", *DU "Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M.I. Dolishnoho NAN Ukrainy"*, [Online], Lviv, Ukraine, available at: <https://ird.gov.ua/irdp/p20250036.pdf> (Accessed 05 March 2026).

6. Representative Office of the H. B II Foundation in Ukraine (2024), "Post-war green reconstruction of Ukraine: Processes, stakeholders, public participation", available at: <https://rac.org.ua/wp-content/uploads/2024/05/racse-post-war-green-reconstruction-of-ukraine-ukr.pdf> (Accessed 05 March 2026).

7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "On alternative energy sources", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15#Text> (Accessed 05 March 2026).

8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "On Cooperation", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15#Text> (Accessed 05 March 2026).

9. HO "Ekoklub" (2026), "About the organization", available at: <https://ecoclubrivne.org/pro-nas> (Accessed 05 March 2026).

10. Soniachne misto. Slavutych (2026), "About "Sunny City", available at: <https://solartown.com.ua/about> (Accessed 05 March 2026).

11. Vostriakova, V.I., and Rubanenko, O.O. (2023), *Stvorennia spilnot "zelenoi" enerhetyky v Ukraini* [Creation of "green" energy communities in Ukraine], Nilan-LTD, Vinnytsia, Ukraine, available at: https://ua.boell.org/sites/default/files/2024-05/sinerhiya-posibnik-elekt_21.05.2024.pdf (Accessed 05 March 2026).

12. Chichua, M. (2023), "The role and importance of public participation in the process of environmental decision-making in Georgia", *Naukovo-teoretychnyi almanakh Hrani*, vol. 26 (2), pp. 55—60.

13. Ekodiia (2025), "How can energy communities become an important tool for the restoration of Ukraine?", available at: <https://ecoaction.org.ua/enerhospilnoty-instrumentom-vidnovlennia-ukrainy.html> (Accessed 05 March 2026).

14. Gryshchenko, I., Horbata, L., Shcherbak, V., Kozlov, A., and Prydetkevych, S. (2025), "Promoting sustainable growth of local communities amidst the transformation of an open society", *International Journal of Ecosystems and Ecology Science (IJEES)*, vol. 15 (1), pp. 87—96.

Отримано редакцією журналу / Received: 08. 03.26

Професійно рецензовано / Revised: 12. 03.26

Схвалено до друку / Accepted: 17.03.26